

23.04.2025. Алгебра 8 Урок №59 Тема. Розв'язування задач за допомогою квадратних рівнянь Мета: сформувати уявлення про схему розв'язування текстових задач складанням дробовораціонального рівняння, яке зводиться до квадратного; сформувати вміння застосовувати складену схему до розв'язування текстових задач на прямолінійний рівномірний рух та сумісну роботу; розвивати пізнавальну активність, вміння орієнтуватися у видозміненій ситуації; виховувати самостійність, наполегливість, старанність.

Пригадайте:

- як розв'язуються цілі раціональні рівняння?
- як розв'язуються дробові раціональні рівняння?
- Які рівняння називаються біквадратними?
- як розв'язуються біквадратні рівняння?

Квадратне рівняння як математична модель прикладної задачі

Ситуація: У зв'язку зі встановленням сучасного обладнання в кінотеатрі проводили ремонт глядацької зали, у якій кількість рядів мала стати більшою за кількість місць у ряді. До ремонту в залі було 396 місць, а після ремонту стало 300 місць. Під час ремонту прибрали2 ряди повністю та по 3 крісла в кожному ряді.

Запитання: Скільки зараз рядів у глядацькій залі кінотеатру?

Математична модель – це опис деякого реального процесу засобами математики.

Математичне моделювання:

🚺 Побудова математичної моделі

Робота з математичною моделлю

Складання відповіді до задачі в термінах її сюжету.

Перший етап

x — змінна

Нехай у глядацькому залі-x рядів.

Тоді в кожному ряді - $\frac{396}{x}$ місць.

Після ремонту стало (x-2) рядів по $\frac{300}{x-2}$ місць у кожному ряду.

Складаємо рівняння:

$$\frac{396}{x} - \frac{300}{x - 2} = 3$$

Математична модель

Другий етап

$$\frac{396}{x} - \frac{300}{x - 2} = 3$$

ОД3:
$$x \neq 0$$
, $x \neq 2$

$$\frac{396}{x} - \frac{300}{x - 2} - 3 = 0$$

$$\frac{396(x-2)-300x-3x(x-2)}{x(x-2)}=0,$$

За теоремою Вієта:

$$x_1 + x_2 = 34$$

$$x_1 \cdot x_2 = 264$$

$$x_1$$
=22, x_2 =12

Перевірка:

$$x = 22$$
 — входить до ОДЗ

$$x = 12$$
 - входить до ОДЗ

$$396(x-2) - 300x - 3x(x-2) = 0,$$

$$-3x^{2} + 102x - 792 = 0, | :(-3)$$

$$x^{2} - 34x + 264 = 0.$$

Третій етап

(x-2)- кількість рядів після ремонту

$$x$$
=22 i x =12, то

$$x$$
-2=22-2=20 i x -2=12-2=10

20 рядів або 10 рядів

$$\frac{300}{x-2}$$
 - кількість місць у ряді

$$x=22 i x=12$$
, TO

$$\frac{300}{x-2} = \frac{300}{22-2} = \frac{300}{20} = 15$$
 afo $\frac{300}{x-2} = \frac{300}{12-2} = \frac{300}{10} = 30$

15 місць або 30 місць

20 рядів по 15 місць або 10 рядів по 30 місць Оскільки 10<30— не задовольняє 20>15— задовольняє

Відповідь: 20 рядів.

Зверніть увагу!

- 1 Побудова математичної моделі
- Робота з математичною моделлю
- Складання відповіді

Задачі на рух

s = vt - закон руху s- відстань, v- швидкість, t- час.

Для знаходження відстані: s=vt Для знаходження швидкості: $v=\frac{s}{t}$ Для знаходження часу: $t=\frac{s}{v}$

Задача1: відстань від Черкас до Києва, що становить 180 км, автобус має проїхати зі сталою швидкістю за визначений розкладом час. Проте в Борисполі водій автобуса на 5 хв зробив незаплановану зупинку для пасажирів, які їхали до аеропорту. Тому, щоб прибути до Києва вчасно, після незапланованої зупинки водій збільшив швидкість на 10 км/год. З якою швидкістю мав їхати автобус за розкладом, якщо Бориспіль розташований на відстані 35 км від Києва?

Розв'язування:

Нехай x км/год — швидкість автобуса за розкладом

Запланований час руху автобуса - $\frac{180}{x}$ год.

(180-35) км до Борисполя зі v=x км/год.

Тоді, час витрачений на цю відстань - $\frac{180-35}{x}$ год

Решту відстані - v=(x+10)км/год за $\frac{35}{x+10}$ год.

Час $\frac{180}{x}$ більший за час $\frac{180-35}{x} + \frac{35}{x+10}$ на 5 хв, тобто на $\frac{1}{12}$ год.

Складемо рівняння:

$$\frac{180}{x} = \frac{180 - 35}{x} + \frac{35}{x + 10} + \frac{1}{12}$$

ОД3:
$$x \neq 0$$
, $x \neq -10$

$$\frac{180}{x} - \frac{180 - 35}{x} - \frac{35}{x + 10} - \frac{1}{12} = 0$$

$$\frac{180 \cdot 12(x+10) - 145 \cdot 12(x+10) - 35 \cdot 12x - x(x+10)}{12x(x+10)} = 0$$

$$180 \cdot 12(x+10) - 145 \cdot 12(x+10) - 35 \cdot 12x - x(x+10) = 0$$

$$x^2 + 10x - 4200 = 0$$

За теоремою Вієта:

$$x_1 + x_2 = -10$$

$$x_1 \cdot x_2 = -4200$$

$$x_1 = 60$$
, $x_2 = -70$

Перевірка:

$$x_1 = 60$$
 - входить до ОДЗ

$$x_2 = -70$$
 – входить до ОДЗ

Складання відповіді до задачі:

$$x_1 = 60$$
, або $x_2 = -70$

Значення $x_2 = -70$ — не задовольняє умову

Відповідь: x = 60 км/год.

Зверніть увагу!

Для складання рівняння необхідно порівнювати величини одного й того самого найменування— відстань із відстанню, швидкість із швидкістю, час із часом, вартість із вартістю, кількість із кількістю.

Задачі на спільну роботу

A=pt,

A – обсяг роботи, **p**-продуктивність праці, **t**-час роботи.

Знаходження обсягу роботи: A=pt

Знаходження продуктивності праці: $p=rac{A}{t}$

Знаходження часу роботи: $t = \frac{A}{p}$

Якщо в умові задачі, не вказано обсяг роботи, то його приймають за 1

Задача 2: Через 2 труби резервуар можна заповнити за 4 хв. Через першу трубу цей резервуар може заповнитися на 6 хв швидше, ніж через другу. За скільки хвилин заповниться цей резервуар, якщо працює одна перша труба?

Нехай час заповнення через першу трубу — x хв. Тоді, час заповнення через другу трубу — (x+6)хв.

Обсяг роботи – 1

Отже:
$$p_1 = \frac{1}{x}$$
, $p_2 = \frac{1}{x+6}$
Обсяг роботи I труби - $\frac{4}{x+6}$
Обсяг роботи II труби $\frac{4}{x+6}$

Складемо рівняння:

$$\frac{4}{x} + \frac{4}{x+6} = 1$$

$$\frac{4}{x} + \frac{4}{x+6} = 1$$

ОД3: $x \neq 0$, $x \neq -6$

$$\frac{4}{x} + \frac{4}{x+6} - 1 = 0$$

$$\frac{4(x+6)+4x-x(x+6)}{x(x+6)} = 0$$

$$4(x+6) + 4x - x(x+6) = 0$$

$$x^2 - 2x - 24 = 0$$

За теоремою Вієта:

$$x_1 + x_2 = 2$$

$$x_1 \cdot x_2 = -24$$

$$x_1 = 6$$
, $x_2 = -4$

Перевірка:

$$x_1 = 6$$
 - входить до

$$x_2 = -4 - входить$$

Одержали : x = 6 або x = -4

x=-4 — не задовольняє

Відповідь: 6 хв.

Задачі геометричного змісту

Задача 3: Периметр прямокутника дорівнює 34 см, а його діагональ — 13 см. Знайдіть сторони прямокутника.

Нехай x см — довжина однієї сторони

$$P = 34 \text{ cm}$$

$$P=2(a+b)$$

b= P:2-a
$$\rightarrow$$
 34:2- x =17- x

(17-x)см — довжина другої сторони

За теоремою Піфагора:

$$x^2 + (17 - x)^2 = 13^2$$

$$x^2 + (17 - x)^2 = 13^2$$

$$x^2 + 289 - 34x + x^2 - 169 = 0$$

$$2x^2 - 34x + 120 = 0$$

$$x^2 - 17x + 60 = 0$$

За теоремою Вієта

$$x_1 + x_2 = 17$$

$$x_1 \cdot x_2 = 60$$

$$x_1 = 12$$
, $x_2 = 5$

x см — довжина однієї сторони

x = 12см або x = 5см

Якщо x=12, то довжина однієї сторони — 12см, а довжина другої (17- x)= 17-12=5 (см)

Якщо x = 5, то довжина однієї сторони — 5см, а довжина другої (17- x)= 17-5=12(см)

Відповідь: 5см і 12 см.

Зверніть увагу!

- Якщо треба знайти пару чисел а i b, то таких пар може бути дві : а i b та b i а
- Якщо за умовою задачі не важливо, у якому порядку подавати знайдені числа, то із двох можливих пар чисел у відповідь записують лише одну: або а і b або b і а

Домашне завдання

Повторити § 26, №1000, 1005